

Maksa,
gawā ūanemot:
u ... 2 rub. 20 ūap.
gadu . 1 " 20 "
gabu . — " 60 "
adrefes pahrmiau
umafsa 10 ūap.

Fatmee Schu Anises.

<i>Mahsa,</i>
<i>vaslu yeefuhsto</i>
ou . . . 3 rub. —
gadu . 1 " 60
gadu . — " 90
—
jemem 4 rub. 50
30 Jan. 1 rub. 20

Redakcija un ekspedicija:
Jelgava. Kangihseru celiā № 14.

१६ ८६. gada-gahjums. २५

Šludinajumi mākslā:

Brihdinajums!
Vapiroši „Riga“ 10 gab. 6 kap.
25 „ 15 „
Tabaka „Sakasnoi“ Nr. 9, 10,
12 un 15

A. S. Maikapar

farkans krahfa apshmeti. Wiss gits ir masal wehrtigs fabritats un ir usfkatams lä
palaldarinajums maneem isgatawojumeem. Dabonami wifur.

U s m a n i b u !!!

Zaur scho smehketaju kgeem teek pasinots, ka jaunislaisto papiroosu „Jelgawa” (**Митава**),

10 gab. **6** kap., daudsās lastitēs eekshpusē eelihmeta ūarkana ūhmite, kurā ūzits, ka ūchahdas ūhmites usrahditajs

dabon par welti 100 gabalu
no scheem papiroseem.

Solitos papirofus war sanemt pebz schmitē norahditas adreses.

1 No 1. julija 7

"Latweeschu Awises" maksā lihdi gada beigām: ar
veesuhtischanu pa pastu — 1 rub. 60 kap., Jelgavā
janemot — 1 rub. 20 kap. Zien. pastā abonenti
teek laipni luhgti, pee pastellejumti atjaunošanas
veelikt flaht wezo abonētu numuru. Ekspedīzija.

**Latweeschu waloda mahjås un fà mahzibas wa-
loda elementarskolas.**

Wiſi eeweħrojamalee pedagogi jau ſen nahluſchi vee vahr-
leezibas, ka pirmai mahzibas walodai behrnom wajaga buht
wina tehma walodai. Schi atſina dibindas uſ lehti ſaprotaameem
un gluſchi dabilleem pamateem. Behrna jehdseenu paſaule at-
tihſtas lihds ar walodu, t. i. kopsch ta brihscha, kad moais
fahk runat, fahlds ari wina pirmee apſinā nobibinajushees jeh-
dseeni vor ſinamām parahbibām, leetām un darbibām. Tā
tad waloda ir tas swarigais lihdsellis, kas jaunajam paſau-
les vilfonim netik ween aiwer brihnischkigo un plafcho jehdseenu
paſauli, bet ari taħħalu wina wada tan̄ un bara winam to
veejetmu aifween plafcholu un vilnigalu. Schis plafchums un
vilnigums nu aktarojas no pareiſas audſinachanas, no pareiſu
audſinachanas pomata litumu eeweħrofchanas. Un tan̄ ſind
jabuht uſmanigeem tā wezakeem — lā pirmee audſinatojeem,
— lā ari skolai, lā weħħlakai audſinachanas turpinatajai. Naw
pareiſi uſskati, kad daſħi wezaki malbidi domd, fa ir weera alga,
„lā un lo“ behrns „mahja“ rund; naw pareiſi, kad behrnu jau
maſu apgruħtina ar „daſħadām“ walodām, no kurām warbuht
wehl behrna tuwaļajā aplaħrtnē naw pat d'sirbamas pareiſas
walodas iſrunas un iſteiħħmes. Wiſipirms buhtu zeeschi uſ to
jaraugħas, ka behrns lai wiſu, ko rund, iſrunā kaidri un fa-
protami, paſchiskanuſ un lihdsiskanuſ noteikti leetojot; taħħaku
behrna galwenai walodai wajaga buht tił̄ai weenai — un,
ſaprotaams, tai walodai, kure wina wezaki rund. Maß behrns
spejji tił̄ai weenā walodā netrauzeti ſew nobibinat ſawu ſinamu
jehdseenu krahju mu, no kura tad naħlotnē aktarojas felixju ah-

trums waj gauſums ſinaſchanu veefawinaſchand. Waicak wa-
lodu mudſcheklis war maſo nereti pat til taſhu apmulſinat, ka
iøs beechi fahl doſchadus jehdſeenus „ſamainit“ — liſt weenu
otra weetä. Tee neeka daſchadu walodu „krikumi“, ko behrns
warbuht galu galä gan veefawinäs, nelahdi nealſwer laundas
felas, fahdas taħħobs aubſinaſchanas gadijumös pamaniſas.
Behrni, kas welti mahjäſ apgruhtinati ar taħbu „daubħwalod-
neezibu“, ſkolä eſot paleelakai dakai iſrahbijschees par maſak
apdahwinateem — newis tadehk, ka teem truhktu eedſimto gara
spehju, bet aif ta favrotamä eemeſta, la winu jehdſenu pa-
faule par maſ attihſita un iſſopta. Tapeħż komehr behrns
mahjäſ pee wezaleem, io uſbewums ir: behrnu radinat pee pa-
reihas iſrunas un pareiħas domaſchanas — bet tam janoteek
teħw u walobä. Ja fħis pamais buhs liſts pareiħ, tad ari
ſkolai, fä aubſinaſchanas turpinatajai, luħs winas uſbewums
mevalha.

Pirmahzibas skolas nu ir tās eestahdes, kuras behrnu sa-
nem no wezalu roldām un wada tačaku, audzinadamas un
mahzidamas. Šās eestahdes fēwīchēlī tapehž jo fwarigas, la-
tanis wiſu eedſihwotaju „leelakais wairums“ bauda farci iſglij-
tibū, ſmel ſew ſinachanas prelefch wiſas dſihwes, nobeids ſawu
ſkolas goitu. Tā tad ſho ſkolu uſdewumis naw wiſ tilai buht
par wabitaju uſ lahdū zitu mahzibas eest hdi ar augſtalū pa-
lahpi, bet ſhis mahzibas eestahdes ir taisni wiſleelakā lauſchu
wairuma galigā ſagatawotajas uſ realu dſihwi, uſ zihnu paſch-
uſtura deht. Un taisni ſhis fwarigais uſdewumis wiņas no-
ſtahda jo augsti un lihds ar to wiņas apkrauj ar leelu atbil-
dibu. Samehrā ihſa lailā tam joweiſ milsu uſdewumis: nahlo-
ſchais paſaules pilſonis joweiſ tiltaħlu, ka tam, ſkolu heidſot,
waretu dot lihdsi zela ſomā wiſu, ſas wojadſigs prelefch
ehrlſchläindās un garđas muhſcha gaitas. Un kaſ wiſs tur naw
wojadſigs! Nemos uſ ſemifchkeem arodeem neluħkojotees, bet
jou tilai wiſpahribas wojadſibas un atteezibas raugot apme-
rinat, pirmahzibas ſkoldā ratelefham naw weegls uſdewumis.
Paſneegt ſinamu ſinachanu daudzumu samehrā ihſa lailā, to-
mehr taħda apmehrā, lai ias buhtu par ſewi noapalots un

noslehgits, nosihmē darbotees ar pašķūspureščanos un par wišām leetām ar pedagogisku pahrleežību un noteiktību. Bet tas eespehjams tikai tad, ja pirmmažības skolas mahzību waloda ir tehwu waloda. Tikai tad eespehjams ihfo laiku isleitet ar fēmēm un behenam atwehrt sinaschanu puhru, kad behens no pat pirmās stundas wiſu dīsird un mahzās „winam ūprotamā waloda“. Ū ūsēchū walodu rehlinā nedrihīst pedagogisēem likumeem preti strahdat, zaur to allasch zeelis skolas fēmes, sihmejotees uſ sinaschanām. To jau veedsihwojām, kad lihds ar muhſu skolu reformu tehwu walodu wairs natureja par mahzības walodu. Beigu isnahlums bij: wiſpohrigs regress, ūs wiſčli pirmmažības skolu finā. Tikai tehwu waloda kā mahzības waloda pirmmažības skolās war tās no- stahdit wiau nosihmēi zeenigā stahwokli.

Schi otsina ari leetu nureis tilthalu wirsijuse us preefchu, ka, paldees Deewam, atkal atkauts muh̄fu pirmahzibas skolas eewest tehwu walodu par mahzibas walodu. Tā tad jau tuwakā nahlotnē ūgaibamas skolas ar latvisku mahzibas walodu — tā pilsehtās, kā us laukeem. Pilsehtās valšabān aiskustinats jautajums (wismas Rīgā un Jelgavā), kā šo pirmahzibas skolu leetu wišlobāk notahrtot. Daschadu tautibū dehk te radees ūreschgitās jautajums, ko grib daschadi aſchleſtinat. Rīgā nodomats pirmahzibas skolas ūdalit pehz tauuibām, tā kā turpmāk buhtu elementariskolas — Latweescheem un lotvisku mahzibas walodu, Wohjeescheem ar wahzislu; Kreewu un zītu tautibū behrneem buhtu kopigas skolas ar freevisku mahzibas walodu. Pee mums Jelgavā jautajums schiniņ ūiaa wehl naw galigi iſſchklīts. Bet domas pa daikai ūleends us to paſchu puši, pa daikai grib eeraut jaunu zelu: waj behrnus, pehz tautibām ūchirojot, nederetu tā ūdalit, kā sehni un meitenes skolu apmellē ūpā? Schā waj tā, jautajums to mehr buhs drihsumā ūchikkli... Bil mums ūchleet, tad ūhmejotees us laukeem, ūchadu ūreschgitu jautajumu newaretu buht; jo tur eewedot atkal pagasta skolas latvisku mahzibas walodu, nebuhtu nelas zīts notizis, kā ūchis skolas buhtu atkal noſtahditas winu agralājā dabiskajā un weenigi pareiſā ūchwoſkli, no kā ūkai ūmei ūlai ūchektiba ūgaibama.

Tos buhs jaaks solis muhsu skolu dñihwē — speris us preekschu, ejot labakai nahkotnei preti. Bet lihds ar scho ja-fahk spert ari ziti soli — un tas, ko mehs to teibami domam, sihmejäas us muhsu sabeiibas peenahkumeem, atteegibä us skolu. Wiheem labi finams, ka virmahzibas skolu vilsehtäas lihds schim wehl pahral mas, un paees wehl ilgs laiks, kas mehr warës scho robu ar komunaleem lihdselkeem aispilbit. Bet lihdsset wajadsigs, kur sahp — un, pehz muhsu domam, lihdsset ari nebuhtu til neespehjams. Sabeiibas te svehtigs darbs — priwata zeldä. Priwatskolu dibinashanai wairs nestahw tahdi schlehrschli zeldä, kahdi no autoratiivam eestahdēm agrak tika lilti; tapat ari priwati dibinatäm pirmahzibas skoläm leefiba tehnu walodu lilt par mahzibas walodu. Ar to nu sabeiibas atwehrts jo platschs darba lauks. Ir laiks, ka mehs to wairak un filtaki eegaumejam. Ir laiks, ka stahjamees pee primatu virmahzibas skolu dibinashanas — ar sabeiibas lihdselkeem. Tak sind mums par paraugu war noderet muhsu lihdsseemichtneeki Wahzeeschi. Warbuht teem nemäf nebuhtu til speediga wajadsiba pehz jaundibinamäm skoläm, un tomehr — ar kahdu skubu, ar kahdu zentibu teek gahdat par priwatskolu atwehrschani ar Wahzu mahzibas walodu! Un lä tas teek panahlis? Gan dibinot skolu beedribas, gan wahzot un seedojojt priwatus lihdsellus schim mehrkl. Vails ari mums Latweeschem sazenstees! — Mums ir sawä laikä daschadas beedribas dibinatas, täm wisäm bijuschi sawi ideali mehrki, kas wairak waj masak fasneegti. Buhs ari nahkotne daschadas beedribas ar idealeem mehrkeem. Bet azumirlik, mums schleet, laika wajadsiba taisni prasa ari pehz tahdam beedribam, kuru spezialais mehrlik lai buhtu gahdat par skoläm un wis-pahri par tautas isglichtibu. — Bil bistradams, tad Jelgawä ari jau Latweeschu starpa aislustinata schi teizamaä ideja. Jaweh-läs tilai, lai ta tiku pehz eespehjas drifsi iswesta darbos.

Neapstrahdats darba lanks.

Raksta autors fahlumā aprahda, zil wifai leela mehra
muhsu jaund pa aubse peedalijusēs pee rewoluzionārās lūtibas
un wifadeem noīta darheem un tād turning:

"Kas pee tam nu ic wainigs? Newainosim tos ween, kure muhku jauno paauksi isredseja par eerozi faweeem nelristigeeem un egoistigeeem noluhleem un mehkeem; pa bako mehs wisi mihi sfam lishkmoiniat. Mai man hubs manu krobli saraat?

